

แปลงใหญ่ประชารัฐ...ชุมชนเกษตร
ใช้นวัตกรรม ‘เลี้ยงกุ้งทะเลแบบอินทรีย์ธรรมชาติ’

แปลงใหญ่ประมง...หนุนเกษตรกร ใช้นวัตกรรม ‘เลี้ยงกุ้งทะเลแบบอิงธรรมชาติ’

จากสถานการณ์การระบาดของโรค อีเอ็มเอสจากกลุ่มอาการตายด่วน (Early Mortality Syndrome:EMS) ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2554 จนถึงปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมกุ้งของไทยทั้งระบบ โดยเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงทำให้เกิดความสูญเสียอย่างมาก บางรายถึงกับเป็นหนี้เป็นสินจนถึงขั้นหยุดเลี้ยงเลยทีเดียว ซึ่งเป็นต้นจนถึงขั้นหยุดเลี้ยงเลยทีเดียว ซึ่งเกษตรกรหลายรายได้พยายามหาทางปรับตัวเพื่อให้ผ่านพ้นจากวิกฤติดังกล่าว

นายเดชา บรรลือเดช ประธานสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำสามร้อยยอด-ปราณบุรี จำกัด ผู้จัดการแปลงภาคเกษตรกร หนึ่งในเกษตรกรผู้มีประสบการณ์เลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมมากกว่า 32 ปี ได้คิดค้นนวัตกรรมการเลี้ยงกุ้งแบบอิงธรรมชาติเพื่อหาทางรอดจากปัญหาวิกฤติ EMS เล่าว่า สาเหตุส่วนหนึ่งของอาการตายด่วนหรือ EMS คือ การสะสมของสารอินทรีย์ที่กุ้ง เศษกุ้งที่ตาย และเศษอาหารกุ้งที่เหลือหมักหมมอยู่ในบ่อเลี้ยง รวมทั้งการใช้สารเคมีที่ทำให้เกิดการสะสมซึ่งเสี่ยงต่อการทำให้เกิดโรคกุ้งได้ จากเหตุผลดังกล่าวสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำสามร้อยยอด-ปราณบุรี จำกัด จึงได้ทำการคิดค้นและประยุกต์ใช้วิธีการเลี้ยงกุ้งแบบอิงธรรมชาติ (Semi-Biomimicry : RAS) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมได้อย่างยั่งยืน โดยวิธีทำงาน

ของการเลี้ยงระบบนี้จะแบ่งสัดส่วนของบ่อเลี้ยงกุ้งภายในฟาร์มออกเป็น บ่อเลี้ยง บ่อเกราะ บ่อนำบดน้ำด้วยวิธีธรรมชาติ และบ่อพักน้ำ โดยบ่อเลี้ยงจะมีลักษณะลาดเรียบลงตรงจุดศูนย์กลางจะมีการขุดหลุมลึกไว้พร้อมวางท่อเพื่อดูดของเสียและสิ่งตกค้างต่าง ๆ ที่อยู่ในบ่อออกไปทิ้งที่บ่อเกราะซึ่งจะมีการขุดหลุมตรงกลางเพื่อให้สิ่งสกปรกตกตะกอนไปอยู่ตรงกันหลุมเช่นกัน โดยน้ำจากบ่อเกราะจะถูกส่งไปยังบ่อนำบดน้ำตามธรรมชาติ ซึ่งจะมีการเลี้ยงปลาและกุ้งชนิดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการนำบดน้ำ และยังเป็น

การสร้างรายได้เสริมให้เกษตรกรอีกทางหนึ่ง ส่วนน้ำที่นำบดแล้วจะถูกหมุนเวียนกลับสู่บ่อเลี้ยงอีกครั้งหนึ่ง

นอกจากการวางระบบการเลี้ยงภายในฟาร์มแล้ว อาหารก็เป็นปัจจัยที่สำคัญโดยในการเลี้ยง ซึ่งระบบนี้จะใช้อาหารแบบธรรมชาติ ด้วย

“โรแดง โคพินอด โรติเฟอร์ เป็นอาหารธรรมชาติของกุ้ง ที่เกิดจากการให้รำหมักจุลินทรีย์”

“หนอนแดง เป็นอาหารธรรมชาติของกุ้ง ที่เกิดจากการให้รำหมักจุลินทรีย์”

การนำรำละเอียดมาหมักกับจุลินทรีย์ทั้งไว้ 48 ชั่วโมงแล้วจึงนำไปสาดลงในบ่อเลี้ยง จะทำให้เกิดสัตว์หน้าดินและแพลงก์ตอนสัตว์ที่เป็นอาหารให้กุ้งได้เจริญเติบโตต่อไป ซึ่งคุณเดชาได้กล่าวไว้ว่า “หัวใจของการเลี้ยงกุ้ง คือ พื้นสะอาดแร่ธาตุเพียงพอก็จะสามารถทำให้การเลี้ยงกุ้งประสบความสำเร็จได้”

นายณพพร สิทธิเกษมกิจ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาและส่งเสริมอาชีพด้านการประมง สำนักงานประมงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้จัดการแปลงใหญ่ภาครัฐเปิดเผยว่า สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำสามร้อยยอด-ปราณบุรี จำกัดได้

เข้าร่วมโครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ในปี 2561 โดยมีสมาชิกจำนวน 50 ราย มีพื้นที่การเลี้ยงประมาณ 688 ไร่ โดยสมาชิกทุกรายจะต้องดำเนินการปรับปรุงบ่อตามหลักการเลี้ยงกุ้งแบบอิงธรรมชาติ ซึ่งรูปแบบวิธีการเลี้ยงดังกล่าวนี้ จำเป็นที่จะต้องปรับปรุงโครงสร้างฟาร์มใหม่ให้เป็นระบบปิด มีน้ำหมุนเวียน และใช้อาหารธรรมชาติเลี้ยงกุ้งในระยะเริ่มต้น ควบคุมการเลี้ยงด้วยระบบการทำงานของจุลินทรีย์ มีระบบดูดของเสียออกจากบ่อ โดยทางสำนักงานประมงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้เข้ามาให้การส่งเสริมสนับสนุนทางด้านวิชาการ

ส่งเสริมการใช้จุลินทรีย์ ปม.1 ระดับฟาร์มของเกษตรกรให้จาก GAP เป็น GAP มกษ. และ BAP ที่สามารถส่งกุ้งออกไปประเทศได้ โดยเกษตรกร ภาเอกขนจะมีกรวางแผนการผลิตร่วมกัน

นายวรวิทย์ วัฒนาวรรณ สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำสามร้อยยอด จำกัด เป็นอีกหนึ่งเกษตรกรที่เกษตรกรทุนจากการเลี้ยงกุ้งในช่วง EMS ทำให้ต้องหยุดเลี้ยง

นกอชตรกร

ลแบบบองรรมชาต

หนอนแดง
อาหารธรรมชาติของกุ้ง
จากการให้รำหมักมูลกบ

แปลงใหญ่ใช้ต้นทุนเพียงประมาณ 90 บาทต่อกิโลกรัม ระยะเวลาการเลี้ยงสั้นลงเหลือไม่เกิน 3 เดือน และอัตราการรอดเฉลี่ยของกุ้งก็เพิ่มขึ้น จากเดิม 50-60 เปอร์เซ็นต์ เป็น 70 เปอร์เซ็นต์เลยทีเดียว” นายวรวิทย์ กล่าว

กลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำสามร้อยยอด-ปราณบุรี จำกัด เป็นอีกก้าวหนึ่งของความสำเร็จจากการเข้าร่วมใน

ส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยมีสมาชิกจำนวน 50 ราย มีประมาณ 688 ไร่ โดยสมาชิกทุกคนการปรับปรุงบ่อตามหลักการธรรมชาติ ซึ่งรูปแบบวิธีการเลี้ยงเป็นที่จะต้องปรับปรุงโครงสร้างระบบปิด มีน้ำหมุนเวียน และ

ส่งเสริมการใช้จุลินทรีย์ ปม.1 รวมไปถึงการยกระดับฟาร์มของเกษตรกรให้ได้มาตรฐานจาก GAP เป็น GAP มกษ. และ มาตรฐาน BAP ที่สามารถส่งกุ้งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ โดยเกษตรกร ภาครัฐ และภาคเอกชนจะมีการวางแผนการผลิตและการตลาดร่วมกัน

นายวรวิทย์ โรงเรียนวรวิทย์ สมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำสามร้อยยอด-ปราณบุรี จำกัด เป็นอีกหนึ่งเกษตรกรที่เคยประสบปัญหาขาดทุนจากการเลี้ยงกุ้งในช่วงที่เกิดวิกฤติ EMS ทำให้ต้องหยุดเลี้ยง และหันมาศึกษาวิธี

การเลี้ยงเพื่อฝ่าวิกฤติอย่างจริงจัง จึงได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ และได้เข้ามาเรียนรู้วิธีการเลี้ยงกุ้งแบบอิงธรรมชาติกับนายเดชา และนำกลับไปทดลองใช้กับฟาร์มของตนเอง ซึ่งปรากฏว่า สามารถเลี้ยงกุ้งได้อย่างประสบความสำเร็จและทำให้ตั้งตัวได้อีกครั้ง “หลังจากที่ใช้การเลี้ยงแบบอิงธรรมชาติ กุ้งมันโตดีขึ้น ระยะเวลาการเลี้ยงน้อยลง ต้นทุนลดลง เมื่อก่อนตอนไม่เข้าแปลงใหญ่ใช้ต้นทุนประมาณ 110 บาทต่อกิโลกรัม และใช้ระยะเวลาเลี้ยงนานถึง 4 เดือน ทำให้ต้นทุนเพิ่มมากขึ้น พอได้เข้าร่วมโครงการ

โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ ด้วยการนำนวัตกรรมการเลี้ยงกุ้งแบบอิงธรรมชาติมาส่งเสริมให้เกษตรกรได้ประยุกต์ใช้ซึ่งทางกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำสามร้อยยอด-ปราณบุรี จำกัด มีเป้าหมายว่าจะสามารถทำผลผลิตได้ถึง จำนวน 300 ตันต่อปี คิดเป็นมูลค่าประมาณ 45 ล้านบาทต่อปี และจะถ่ายทอดนวัตกรรมการเลี้ยงกุ้งแบบอิงธรรมชาติให้แก่เกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ให้สามารถประกอบอาชีพการเลี้ยงกุ้งได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป.